

**WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA**
z siedzibą w Rzeszowie

Wizerunek Ukraińców kreowany przez polskie media z naciskiem na polsko-ukraińskie relacje

Opracowała: studentka studiów II stopnia na kierunku

Dziennikarstwo i komunikacja społeczna:

Mariiana Pushkaruk

Projekt z przedmiotu:

Media a komunikacja międzykulturowa

Prowadzący: dr Iwona Leonowicz-Bukała

Rzeszów 2018

Plan pracy:

1. Uzasadnienie wybranego tematu: określenie celu pracy.
2. Pozycja tygodników „Wprost”, „Newsweek” na rynku prasowym.
3. Pytania i hipotezy badawcze.
4. Formularz klucza kategoryzacyjnego.
5. Operacjonalizacja pojęć.
6. Dobór próby badawczej.
7. Metody i techniki badawcze.
8. Prezentacja wyników.
9. Interpretacja wyników badań empirycznych.
10. Podsumowanie.
11. Bibliografia.

Uzasadnienie wybranego tematu: cel pracy

Co roku liczba Ukraińców w Polsce błyskawicznie rośnie. Polska jest sąsiadującym państwem, do którego najłatwiej uzyskać roboczą wizę. Przez trudną sytuację gospodarczą, obywatele Ukrainy korzystają z możliwości zarobku za granicą. Ponieważ liczba imigrantów z Ukrainy wzrasta, powstaje pytanie: jak do tej sytuacji odnoszą się Polacy oraz w jaki sposób kreują się polsko-ukraińskie relacje?

Media odzwierciedlają relacje dwóch narodowości, jednak w większości kreują pozytywny lub negatywny stosunek do przedstawicieli państwa wschodniego, stwarzają stereotypy i uprzedzenia. Dlatego celem niniejszej pracy, jest badanie wizerunku Ukraińców w polskich mediach.

Pozycja tygodnika „Wprost” na rynku prasowym

„Wprost” - polski tygodnik społeczno-polityczny. Na polskim rynku medialnym pojawił się w 1982 r. jako tygodnik regionalny w Poznaniu, a w 2000 r. wydawnictwo przeniosło się do Warszawy. Jest wydawany przez Platformę Mediową *Point Group*.

Średni nakład tygodnika stanowi (na styczeń 2018r.) - 71200 egz.¹

Kiedy w maju 2010 r. stanowisko redaktora naczelnego objął dziennikarz Tomasz Lis, „Wprost” zaczął „nowe życie”. Już pod koniec 2010 r. został największym opiniotwórczym tygodnikiem w Polsce.² Według Raportu Instytutu Monitorowania Mediów w 2012 r. „Wprost” był najczęściej cytowanym tygodnikiem w Polsce.³

Pozycja tygodnika „Newsweek Polska” na rynku prasowym

„Newsweek Polska” – tygodnik społeczno-polityczny, który wyświetla informacje o wydarzeniach społecznych, politycznych, kulturowych, biznesowych itd. Jest polską wersją amerykańskiego tygodnika „Newsweek”. Na polskim rynku medialnym istnieje od września 2001 r., został wydawany przez Ringier Axel Springer Polska.

Średni nakład tygodnika wynosi 137 356 egz.(styczeń 2018)⁴

¹Wprost. Strona internetowa: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wprost>

²„Wprost” rok po zmianach 2010/2011 – historia niełatwego sukcesu. Strona internetowa: <http://www.media.pmpg.pl/pr/190750/wprost-rok-po-zmianach-2010-2011-historia-nielatwego-sukcesu>

³Najbardziej opiniotwórcze polskie media w 2012 r. Strona internetowa: https://www.imm.com.pl/sites/default/files/raporty/raport_najbardziej_opiniotworcze_media_2012.pdf

⁴Newsweek Polska. Strona internetowa: https://pl.wikipedia.org/wiki/Newsweek_Polska#G%C5%82%C3%B3wne_dzia%C5%82y_i_dodatki

Kilka lat (od 2003 do 2010r.) „Newsweek” był na trzecim miejscu wśród tygodników opinii (za „Polityką” i „Wprost”)⁵; od 2010 r. już posiadał drugie miejsce, a 2015 r. „Newsweek” został uznany za lidera tygodników opinii w Polsce⁶.

Pytania badawcze:

1. Jaki wizerunek Ukraińców kreują strony internetowe tygodników „Newsweek” i „Wprost”?:
- Pozytywny, negatywny, neutralny, czy o podwójnym znaczeniu?
2. Jakie są tematy artykułów, w których wspomina się o obywatelach Ukrainy?
3. Jak przedstawiono polsko-ukraińskie relacje?
4. Jaki jest stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce?
5. W jakim kontekście polskie media piszą o Ukraińcach?:
- Jako o obywatelach Ukrainy, imigrantach w Polsce, jako o sile roboczej, jako o państwie, czy jako przestępcach?

Hipotezy badawcze:

1. HIPOTEZA I Wizerunek Ukraińców, kreowany w „Newsweek Polska”, posiada podwójne znaczenie, a w tygodniku „Wprost” - jest ono negatywne.
2. HIPOTEZA II Najczęstszy temat, który jest poruszany w tych tygodnikach, dotyczy pracy ukraińskich obywateli.
3. HIPOTEZA III Polsko-ukraińskie relacje w wybranych tygodnikach są przedstawione, jako pracodawca – pracownik.
4. HIPOTEZA IV. Osąd większości Polaków dotyczącego przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce, prezentowany jest na stronach internetowych tych dwóch tygodników, jako neutralny.
5. HIPOTEZA V. W większości artykułów Ukraińcy zostali wspomniani w kontekście siły roboczej .

Formularz klucza kategoryzacyjnego:

1. Wizerunek Ukraińców:

- a) pozytywny,
- b) negatywny,
- c) neutralny,

⁵Media raport – tygodniki opinii – opinie o tygodnikach. Strona internetowa:
https://opoka.org.pl/biblioteka/X/XB/media_raport.html

⁶„Newsweek” liderem tygodników opinii. Strona internetowa: <http://www.newsweek.pl/polska/-newsweek-polska-najchetniej-kupowanym-tygodnikiem-opinii-w-polsce-,artykuly,380308,1.html>

d) o podwójnym znaczeniu.

2. Tematy artykułów, w których wspomina się o Ukraińcach:

- a) praca,
- b) studia,
- c) historia,
- d) polityka,
- e) relacje polsko-ukraińskie,
- f) kultura,
- g) Ukraina,
- h) przestępstwa,
- i) inne.

3. Polsko-ukraińskie relacje zostały przedstawione jako:

- a) naród – naród,
- b) pracodawca – pracownik,
- c) tutejszy – obcy,
- d) człowiek – człowiek,
- e) władza – emigranci,
- f) inne.

4. Stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:

- a) pozytywny,
- b) negatywny,
- c) neutralny,
- d) nie ma zdania,
- e) o podwójnym znaczeniu.

5. Kontekst, w którym polskie media piszą o Ukraińcach:

- a) siła robocza,
- b) państwo,
- c) Ukraińscy emigranci,
- d) inteligenci,
- e) przestępcy,
- f) inni.

Operacjonalizacja pojęć użytych w tezach i hipotezach:

- *Wizerunek Ukraińców* – zależy od tematu artykułu lub newsa; od kontekstu, w którym zostali wspomniani Ukraińcy.
- *Pozytywny* – osiągnięcia, zwycięstwa, historii ludzi sukcesu; tematy, w których górują pozytywne cechy Ukraińców.
- *Negatywny* – przestępstwa, rozprawy sądowe, konflikty; przykre sytuacje dla Polski.
- *Neutralny* – opisujący tylko fakty, obojętny, charakteryzuje się skrajnym obiektywizmem; tematy, w których wspomina się o Ukrainie, jako m.in. o państwie.
- *O podwójnym znaczeniu* – artykuły, które opisują dobre i złe cechy Ukraińców; uzależnione od nastawienia odbiorcy.

Stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:

- *Pozytywny* – przychylny, przyjazny, zasadny, zalecany; wyraża się wsparciem i zachęcaniem pobytu i zamieszkania Ukraińskich imigrantów w Polsce.
- *Negatywny* – nieprzychylny, obraźliwy, przeczący, krytykujący, odmowny, ujemny; obrażający obywateli Ukrainy;
- *Neutralny* – nie wyraża żadnych nacechowań pozytywnych czy negatywnych, związanych z pobytem Ukraińców na terytorium Rzeczypospolitej Polski;
- *O podwójnym znaczeniu* – wyświechtanie zarówno dobrych i złych stron polsko-ukraińskich relacji.

Dobór próby badawczej

Ze stron internetowych tygodników „Wprost” i „Newsweek Polska”. Do analizy były wzięte artykuły, napisane w okresie od 1 stycznia do 20 kwietnia 2018r. Największa ilość publikacji okazała się w „Newsweek Polska” - 74 artykuły, „Wprost” natomiast zamieścił tylko 10 artykułów.

Za podstawową jednostkę został wybrany artykuł, jako najczęściej wykorzystany rodzaj gatunku informacyjnego i publicystycznego.

Obecnie w świecie naukowym coraz więcej pojawia się artykułów, tematem, których jest badanie obrazu Ukraińców w mediach. W polskich publikacjach o Ukraińcach, przedstawiono różne opinie, najczęściej były one negatywne. Te badanie ma na celu wyjaśnienie, w jaki sposób jest

kreowany wizerunek Ukraińców w Polsce; na czym polegają relacje polsko-ukraińskie oraz jaki jest stosunek Polaka do Ukraińca na łamach tygodników „Wprost” i „Newsweek Polska”.

Metody i techniki badawcze

Metoda, która została wykorzystana w osiągnięciu celu pracy jest analizą treści, której narzędziem będzie formularz klucza kategoryzacyjnego. Analiza treści to metoda badawcza służąca do obiektywnego, systematycznego i ilościowego opisu jawnej zawartości przekazu. Zastosowanie tej metody jest celowe w przypadku badania przekazów oraz do udzielania odpowiedzi na pytania: „kto mówi”, „do kogo”, „dlaczego mówi”, „jak mówi”, „z jakim skutkiem”⁷.

Poniżej znajduje się przykładowy formularz klucza kategoryzacyjnego:

	Pozytywny wizerunek	Negatywny wizerunek	Neutralny wizerunek	O podwójnym znaczeniu
Wizerunek Ukraińców				

Prezentacja wyników

1. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których wizerunek Ukraińców jest przedstawiony:			
Pozytywnie	Negatywnie	Neutralnie	O podwójnym znaczeniu
1	3	2	4

„Wprost”

Ilość artykułów, w których wizerunek Ukraińców jest przedstawiony:			
Pozytywnie	Negatywnie	Neutralnie	O podwójnym znaczeniu
7	26	26	15

⁷ Lisowska-Magdżiarz M. *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków. 2004

2. „Newsweek Polska”

Ilość tematów, w których wspomina się o Ukraińcach:								
Praca	Studia	Historia	Polityka	Relacje pl-ua	Kultura	Ukraina	Przestępstwa	Inne
3	-	2	2	1	1	1	-	-

„Wprost”

Ilość tematów, w których wspomina się o Ukraińcach:								
Praca	Studia	Historia	Polityka	Relacje pl-ua	Kultura	Ukraina	Przestępstwa	Inne
9	1	16	18	5	3	2	12	8

3. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których polsko-ukraińskie relacje prezentowane są jako:					
naród-naród	pracodawca-pracownik	tutejszy-obcy	człowiek-człowiek	władza-emigranci	inne
4	3	-	2	1	-

„Wprost”

Ilość artykułów, w których polsko-ukraińskie relacje prezentowane są jako:					
naród-naród	pracodawca-pracownik	tutejszy-obcy	człowiek-człowiek	władza-emigranci	inne
31	7	8	9	8	11

4. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których jest mowa o stosunku Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:				
pozytywny	negatywny	neutralny	nie wyświetla się	O podwójnym znaczeniu
-	1	4	4	1

„Wprost”

Ilość artykułów, w których jest mowa o stosunku Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:				
pozytywny	negatywny	neutralny	nie wyświetla się	O podwójnym znaczeniu

6	7	10	46	5
---	---	----	----	---

5. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których Ukrainiec został wspomniany w kontekście:					
siły roboczej	państwa	emigrantów	inteligentów	przestępców	inne
3	4	1	1	-	1

„Wprost”

Ilość artykułów, w których Ukrainiec został wspomniany w kontekście:					
siły roboczej	państwa	emigrantów	inteligentów	przestępców	inne
10	27	10	4	9	14

Interpretacja wyników badań empirycznych

1. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których wizerunek Ukraińców przedstawiony jest: (w %)			
Pozytywnie	Negatywnie	Neutralnie	O podwójnym znaczeniu
10%	30%	20%	40%

Tygodnik „Newsweek. Polska” przedstawia w większości swoich artykułów obraz Ukraińców o podwójnym znaczeniu; w jednej trzeciej artykułów Ukraińcy zostali sprezentowani negatywnie. Tylko 10% tematów prezentowane w pozytywnym świetle.

„Wprost”

Ilość artykułów, w których wizerunek Ukraińców przedstawiony jest: (w %)			
Pozytywnie	Negatywnie	Neutralnie	O podwójnym znaczeniu
10%	35%	35%	20%

Spośród siedemdziesięciu czterech artykułów, które okazały się w tygodniku „Wprost” od 1 stycznia do 20 kwietnia 2018r., wizerunek Ukraińców przedstawiono zarówno negatywnie, jak i neutralnie. Tylko w siedmiu artykułach obywatel Ukrainy został wyświetlony pozytywnie. Podsumowując, możemy zobaczyć, że przedstawiciele sąsiedniego państwa na stronach tygodnika „Wprost” są wspomniani bardziej negatywnie w tematach, niż pozytywnie.

2. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których wspomina się o Ukraińcach: (w %)								
Praca	Studia	Historia	Polityka	Relacje pl-ua	Kultura	Ukraina	Przestępstwa	Inne
30%	-	20%	20%	10%	10%	10%	-	-

Dominującym zagadnieniem w tygodniku „Newsweek. Polska” jest wątek pracy. Drugie miejsce podzieliły między sobą kwestie historyczno-polityczne. Tygodnik nie podaje informacji na temat studiów i przestępstw. Natomiast zaledwie jeden artykuł wspominał o relacjach, jakie łączą ze sobą Polskę i Ukrainę.

„Wprost”

Ilość artykułów, w których wspomina się o Ukraińcach: (w %)								
Praca	Studia	Historia	Polityka	Relacje pl-ua	Kultura	Ukraina	Przestępstwa	Inne
12%	1%	22%	24%	7%	4%	3%	16%	11%

W tygodniku „Wprost” największa ilość reportaży, w których wspomina się o Ukraińcach dotyczą polityki, na drugim miejscu – są zagadnienia historyczne, a na trzecim problem przestępstw popełnionych przez Ukraińców. Taka hierarchia tematów związana z szumem informacyjnym około ustawy o IPN. Temat, w którym prawie nie ma wzmianek o Ukraińcach jest temat związany ze studiami.

3. „Newsweek Polska”

Ilości artykułów, w których polsko-ukraińskie relacje prezentowane są jako: (w %)					
naród-naród	pracodawca-pracownik	tutejszy-obcy	człowiek-człowiek	władza-emigranci	inne
40%	30%	-	20%	10%	-

„Wprost”

Ilości artykułów, w których polsko-ukraińskie relacje prezentowane są jako: (w %)					
naród-naród	pracodawca-pracownik	tutejszy-obcy	człowiek-człowiek	władza-emigranci	inne
42%	9%	11%	12%	11%	15%

W dwóch tygodnikach w większej mierze prezentowano relację pomiędzy Polakami a Ukraińcami w zakresie naród-naród. Strona internetowa tygodnika „Newsweek Polska” prezentuje relacje między pracodawcą a pracownikiem, w ilości jednej trzeciej artykułów. Natomiast w „Wprost” pozostałe pięć kategorii, ma podobną ilość właściwych publikacji. To oznacza, że gazeta skupia się bardziej na wątkach historyczno-politycznych.

4. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których ukazany jest stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:				
pozytywny	negatywny	neutralny	nie wyświetla się	O podwójnym znaczeniu
-	10%	40%	40%	10%

„Wprost”

Ilość artykułów, w których ukazany jest stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce:				
pozytywny	negatywny	neutralny	nie wyświetla się	O podwójnym znaczeniu
8%	9%	14%	62%	7%

Stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce, w dwóch tygodnikach nie ukazuje się. Świadczy to o bezstronności i obiektywności mediów. W „Newsweek Polska” neutralny stosunek jest równy z ilością procentów do kategorii „ukazują się”, „Wprost” ma podobną ilość tekstów z pozytywnym nastawieniem (8%), tak i negatywnym (9%) .

5. „Newsweek Polska”

Ilość artykułów, w których Ukrainiec został wspomniany w kontekście: (w %)					
siły roboczej	państwa	emigrantów	inteligentów	przestępców	inne
30%	40%	10%	10%	10%	-

„Wprost”

Ilość artykułów, w których Ukrainiec został wspomniany w kontekście: (w %)					
siły roboczej	państwa	emigrantów	inteligentów	przestępców	inne
14%	36%	14%	5%	12%	19%

W badanych tygodnikach konteksty, ze wzmianką o Ukraińcach mają niewielką różnicę. Głównym faktem, jest państwo („NW”- 40%, „Wprost” - 36%). „Newsweek. Polska” przedstawia na drugim miejscu Ukraińców jak siłę roboczą (30%), natomiast „Wprost” przedstawia robotników i imigrantów w jednakowej ilości publikacji (każdy 14%).

Podsumowanie

Po przeprowadzonym badaniu, możemy porównać hipotezy badawcze i otrzymane wnioski.

Pierwsza hipoteza została po części potwierdzona. Tygodnik „Newsweek Polska” kreuje wizerunek Ukraińców o podwójnym znaczeniu (40% artykułów), a tygodnik „Wprost” przedstawia obywateli Ukrainy zarówno w negatywnym świetle, jak i neutralnym.

Druga hipoteza potwierdziła się tylko w stosunku do jednego tygodnika – „Newsweek Polska”, w którym 30% artykułów jest na temat pracy. Natomiast najczęstszym tematem poruszonym na łamach tygodnika „Wprost” jest polityka (24% artykułów) i historia (22% artykułów).

Co się tyczy trzeciej hipotezy, okazała się ona fałszywa. Dotyczyła ona założenia, iż relacje polsko-ukraińskie, prezentowane są w zakresie „pracodawca-pracownik”. Najczęściej jednak prezentowane są one, jako relacje narodów, „naród-naród” w dwóch tygodnikach.

Czwarta hipoteza również okazała się nieprawdziwa, ponieważ w większości artykułów stosunek Polaków do przyjazdu i pobytu Ukraińców w Polsce jest neutralny. Po przeprowadzonym badaniu, okazało się, że w ogóle nie jest on ukazany w obu tygodnikach,

Piąta hipoteza nie potwierdziła się. W większości reportaży wspomniano Ukraińców nie w kontekście siły roboczej, lecz w kontekście państwa (36% art. w „Wprost” i 40% - „Newsweek Polska”).

Z powyższych wywodów, można wywnioskować, iż cel pracy został osiągnięty. Obraz Ukraińców został zbadany według postawionych przez nas pytań badawczych. Przeprowadzone badanie może posłużyć za dobrą podstawę dla głębszej analizy jakościowej.

W niektórych obserwowanych artykułach tygodnika „Wprost” można zauważyć naruszone reguły etyki dziennikarskiej⁸. Na przykład, w reportażu „*Pędził ciężarówką pod prąd na autostradzie. Obywatel Ukrainy zatrzymany*”⁹ położono akcent na narodowość mężczyzny, który przekroczył przepis prawny. Widać to już w nagłówku artykułu. Podobne manipulacje medialne¹⁰ można dostrzec i w innych reportażach „*Słoweńska policja zatrzymała 20 imigrantów, którzy nielegalnie przekroczyli granicę z Chorwacją. Wiozący ich kierowca z Ukrainy podjął próbę ucieczki*”¹¹, „*Zgierz. 13 Ukraińców i Gruzinów zaatakowało policjantów. Padły strzały*”¹². oraz odwrotnie:, kiedy został

⁸ Howiecki M. Krzywe zwierciadło – o manipulacji w mediach, Gaudium. 2003

⁹ Pędził ciężarówką pod prąd na autostradzie. Obywatel Ukrainy zatrzymany. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/kraj/10099000/pedzil-ciezarowka-pod-prad-na-autostradzie-obywatel-ukrainy-zatrzymany.html>

¹⁰ Howiecki M. Krzywe zwierciadło – o manipulacji w mediach, Gaudium. 2003

¹¹ Słoweńska policja zatrzymała 20 imigrantów, którzy nielegalnie przekroczyli granicę z Chorwacją. Wiozący ich kierowca z Ukrainy podjął próbę ucieczki. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/zycie/10098535/wypadek-busa-na-slovenii-w-srodku-znaleziono-20-nielegalnych-imigrantow-z-pakistanu.html>

¹² Zgierz. 13 Ukraińców i Gruzinów zaatakowało policjantów. Padły strzały. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/kraj/10106407/zgierz-13-ukraincow-i-gruzinow-zaatakowalo-policjantow-padly-strzaly.html>

opisany przypadek pobicia Ukraińców przez Polaka, nie zostało nic napisane o narodowości zbójnika: „Pobił w autobusie dwóch Ukraińców. Jest w rękach policji”¹³.

Bibliografia

1. Hłowiecki M. *Krzywe zwierciadło – o manipulacji w mediach*, Gaudium. 2003
2. Lisowska-Magdziarz M. *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków. 2004
3. *Media raport – tygodniki opinii – opinie o tygodnikach*. Strona internetowa: https://opoka.org.pl/biblioteka/X/XB/media_raport.html
4. *Najbardziej opiniotwórcze polskie media w 2012 r.* Strona internetowa: https://www.imm.com.pl/sites/default/files/raporty/raport_najbardziej_opiniotworcze_media_2012.pdf
5. „Newsweek” liderem tygodników opinii. Strona internetowa: <http://www.newsweek.pl/polska/-newsweek-polska-najchietniej-kupowanym-tygodnikiem-opinii-w-polsce-,artykuly,380308,1.html>
6. *Newsweek Polska*. Strona internetowa: https://pl.wikipedia.org/wiki/Newsweek_Polska#G%C5%82%C3%B3wne_dzia%C5%82y_i_dodatki
7. *Pędził ciężarówką pod prąd na autostradzie. Obywatel Ukrainy zatrzymany*. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/kraj/10099000/pedzil-ciezarowka-pod-prad-na-autostradzie-obywatel-ukrainy-zatrzymany.html>
8. *Pobił w autobusie dwóch Ukraińców. Jest w rękach policji*. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/kraj/10105803/pobil-w-autobusie-dwoch-ukraincow-jest-w-rekach-policji.html>
9. *Słoweńska policja zatrzymała 20 imigrantów, którzy nielegalnie przekroczyli granicę z Chorwacją. Wiozący ich kierowca z Ukrainy podjął próbę ucieczki*. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/zycie/10098535/wypadek-busa-na-slowenii-w-srodku-znaleziono-20-nielegalnych-imigrantow-z-pakistanu.html>
10. *Tygodnik „Newsweek Polska”*. Strona internetowa: <http://www.newsweek.pl>
11. *Tygodnik „Wprost”*. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl>

¹³ Pobił w autobusie dwóch Ukraińców. Jest w rękach policji. Strona internetowa:

<https://www.wprost.pl/kraj/10105803/pobil-w-autobusie-dwoch-ukraincow-jest-w-rekach-policji.html>

12. „Wprost” rok po zmianach 2010/2011 – historia niełatwego sukcesu. Strona internetowa: <http://www.media.pmpg.pl/pr/190750/wprost-rok-po-zmianach-2010-2011-historia-nielatwego-sukcesu>
13. Zgierz. 13 Ukraińców i Gruzinów zaatakowało policjantów. Padły strzały. Strona internetowa: <https://www.wprost.pl/kraj/10106407/zgierz-13-ukraincow-i-gruzinow-zaatakowalo-policjantow-padly-strzaly.html>
14. Wprost. Strona internetowa: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wprost>